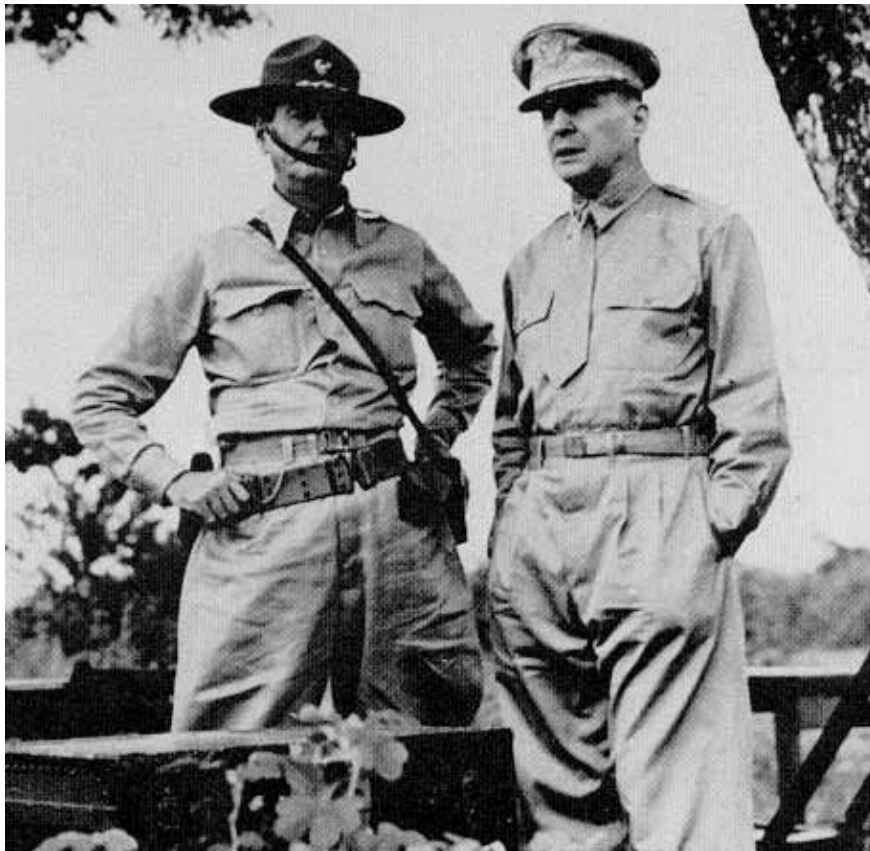

גנרל מקארתור מיתוס מול מציאות

שגיאות גסות שעשה מפקד כוחות בעלות הברית בפיליפינים, גנרל דאגלס מקארתור, איפשרו לשתי דיווזיות של היפנים להביס 11 דיוויזיות פיליפיניות ואמריקניות ולכבוש את הפיליפינים בין 8 בדצמבר 1941 ל-6 במאי 1942

הגנרלים דאגלס מקארתור (מימין) וג'ונתן וינרייט | מקובל לחשוב כי הכוחות האמריקניים בפיליפינים הובסו בגלל נחיתות כמותית וכי בניגוד למערכות אחרות בזירת המזרח הרחוק - כמו מלאיה וסינגפור - הצליח הצבא הפיליפיני החלש, בסיוע האמריקנים, לעמוד כמעט חצי שנה אל מול העוצמה היפנית בזכות גבורת חייליו ובזכות מנהיגותו יוצאת הדופן של מפקדם, גנרל מקארתור. אבל הדעה המקובלת הזאת אינה מעוגנת בעובדות היסטוריות

הקדמה

ב-1 לאפריל 1942 הוענק לגנרל דאגלס מקארתור, מפקד כוחות ארה"ב במזרח הרחוק (ועד להימלטותו מבאטאן - מפקד כוחות בעלות הברית בפיליפינים), עיטור הכבוד של הקונגרס - העיטור האמריקני הגבוה ביותר המוענק לחייל בשדה הקרב. בכתב ההערכה שהתלווה לעיטור נאמר כי הוא מקבל אותו על ביצועיו בעת המגננה על הפיליפינים בין 8 בדצמבר 1941 ל-12 במרס 1942, עת עמד בראש הכוחות הפיליפינו-אמריקניים נגד הפלישה היפנית, על כך שבנה את הכוח להגנת הפיליפינים באופן ראוי לשבח, תיכנן את הגנת האיים ולחם באופן המעורר התפעלות בראש כוחותיו נגד "עליונות מדבירה" של האויב בכמות ובאמצעי לחימה.¹

בעבודה הזאת מוצגת המערכה על הפיליפינים בשלהי 1941 ובראשית 1942 - מערכה שבה נחלו האמריקנים תבוסה משפילה. מקובל לחשוב כי הכוחות האמריקניים בפיליפינים הובסו בגלל נחיתות כמותית וכי בניגוד למערכות אחרות בזירת המזרח הרחוק - כמו מלאיה וסינגפור - הצליח הצבא הפיליפיני החלש, בסיוע האמריקנים, לעמוד כמעט חצי שנה אל מול העוצמה היפנית בזכות גבורת חייליו ובזכות מנהיגותו יוצאת הדופן של מפקדם, גנרל מקארתור.

אל"ם (מיל') בני מיכלסון
לשעבר רמ"ח היסטוריה

שני הצדדים העריכו הערכת חסר את יכולות האויב והערכת יתר את יכולותיהם שלהם, אולם היפנים הצליחו במהלך המערכה להתגבר על טעויותיהם ולהתאים את התוכנית לתנאים בשטח, ואילו הטעויות שעשה גנרל מקארטור, שנבעו מיהירות ומזלזול באויב, היו פטאליות והוא לא הצליח להתאושש מהן עד לתבוסתו הסופית

נשיא ארה"ב פרנקלין רוזוולט על מקארטור, שסיים אז כהונה של רמטכ"ל צבא היבשה. מקארטור עבר לפיליפינים (יחד עם משפחתו ועם עוזריו, ובהם דווייט אייזנהאואר, שהיה עוזרו הבכיר וראש מטהו) וגיבש תוכנית עשור לבניין הצבא. תוכניתו כללה הקמת דיוויזיה סדירה בת כ-10,000 חיילים ו-10 דיוויזיות מילואים ובהן בסך הכול כ-400 אלף חיילים. כמו כן הוא תיכנן להקים צי וחיל אוויר קטנים.

הקמת פיקוד המזרח הרחוק האמריקני

ביולי 1941 - בעקבות השתלטותה של יפן על מושבותיה של צרפת בהודו-סין (באישורה של ממשלת וישי הפרו-נאצית) - הקים צבא ארה"ב את פיקוד המזרח הרחוק. מפקדת הפיקוד הייתה במנילה, בירת הפיליפינים, ובראשו הוצב גנרל מקארטור. בעקבות המינוי הוא קודם לדרגת לוטננט-גנרל (3 כוכבים).

מקארטור הצליח לשכנע את הרמטכ"ל של צבא היבשה, גנרל ג'ורג' מרשל, כי במשאבים נאותים ניתן להגן על כל הפיליפינים. הוא טען שיש לו די חי"ר, דחה את ההצעה לקבל את דיוויזיה 41 של המשמר הלאומי האמריקני בנימוק שכבר יש לו עוצבה כזאת (שכינויה היה "סיירי הפיליפינים")⁴ - וביקש בדחיפות כוחות אוויר, ארטילריה ושריון. בחודשים שלאחר מכן היו הפיליפינים בראש סדר העדיפויות לקבלת תגבורות מהצבא: כל בקשה של מקארטור נענתה מיד, והמגבלה

במאמר הזה מוצגת השקפה שונה, שמבוססת גם על מקורות יפניים, ואשר לא הובלטה במחקרים קודמים:²

- את ההגנה על הפיליפינים תיכנן והכין במשך כמה שנים מי שנחשב לאחד מגדולי המצביאים של צבא ארה"ב, גנרל דאגלס מקארטור.
- הכוחות המגינים - של צבא הפיליפינים ושל צבא ארה"ב - עלו במספרם לעין שיעור על התוקפים היפנים: היפנים הקצו למערכה שתי דיוויזיות בלבד (של ארמיה 14), בעוד שלרשות הצבא האמריקני-פיליפיני עמדו 11 דיוויזיות.
- המתקפה בפיליפינים הייתה מאמץ משני בעבור היפנים ומאמץ עיקרי בעבור צבא ארה"ב.
- הכוחות המגינים בפיליפינים נהנו גם מעדיפות באמצעי הלחימה: בשריון, בארטילריה, ולרשותם עמדו המטוסים החדשים ביותר שבארסנל האמריקני.
- שני הצדדים העריכו הערכת חסר את יכולות האויב והערכת יתר את יכולותיהם שלהם, אולם היפנים הצליחו במהלך המערכה להתגבר על טעויותיהם ולהתאים את התוכנית לתנאים בשטח, ואילו הטעויות שעשה גנרל מקארטור, שנבעו מיהירות ומזלזול באויב, היו פטאליות והוא לא הצליח להתאושש מהן עד לתבוסתו הסופית.

רקע כללי

7,000 איי הפיליפינים עברו לשלטון אמריקני ב-1898, עת כבשה אותם ארה"ב מידי הספרדים. גם כאשר החריפה המתיחות באזור בעקבות מלחמת יפן-סין (שהחלה ב-1937) לא ראו האמריקנים בפיליפינים נכס שיש להגן עליו - אף שהם תמכו בסינים והיו במסלול התנגשות עם יפן. למקרה של פלישה יפנית לפיליפינים הוכנה "תוכנית כתום"³ שלפיה היה על הכוחות המגינים לנהל קרב נסיגה עד לפינויים באמצעות כוחות צי אמריקניים שאמורים היו לבוא מהוואי.

ב-1935 החליט הקונגרס האמריקני להעניק עצמאות לפיליפינים עד 1946. בתקופת המעבר עד לעצמאות אמורה הייתה ארה"ב לסייע בהקמת מוסדות שלטון וצבא. את מלאכת הבנייה של הצבא הפיליפיני הטיל

היחידה הייתה נפח הספינות הזמינות למשלוח אמצעי הלחימה.

מקארטור קבע שבנייתו של צבא הפיליפינים בן 11 הדיוויזיות תחל ב-1 בספטמבר 1941. בשלושת החודשים שלאחר מכן עסקו אנשי הצבא האמריקנים בפיליפינים בעיקר במשימות של בניין הכוח. אלה כללו גיוס החיילים, אימונם וציודם. באותה העת זרמה מארה"ב אספקה רבה שאיפשרה להקים אגד שריון ובו 108 טנקי M3 (סטיוארט) חדישים (שני גדודים בני 54 טנקים כל אחד), 9 גדודי ארטילריה להגנת החופים והנמלים ואגד נ"מ להגנת שלושת שדות התעופה שנבנו במהירות באי הצפוני לוזון - הגדול והחשוב ביותר של הפיליפינים.

התגבורת החשובה ביותר שקיבל מקארטור הייתה 35 מפציצי B17 ו-108 מטוסי קרב P40 (וורהוק) שהיו חדישים ביותר בצבא ארה"ב. יחד עם התגבורת הזאת כלל הכוח האווירי של האמריקנים בפיליפינים 277 מטוסים. לרשות צבא הפיליפינים עמדו עוד 64 מטוסים (50 מהם מטוסי אימון). העוצמה האווירית הזאת, שאורגנה בארבע כנפות, הייתה באותה העת הגדולה ביותר והמתקדמת ביותר של האמריקנים לא רק בזירת האוקיינוס השקט, אלא בעולם כולו.⁵

בתחילת דצמבר 1941 מנה הכוח הצבאי בפיליפינים 11 דיוויזיות ובהן 120 אלף חיילים - מהם יותר מ-30 אלף אמריקנים. הפיקוד וכל התפקידים המקצועיים היו בידי האמריקנים. אולם רק שתי דיוויזיות פיליפיניות היו מאומנות ומצוידות כראוי. כל האחרות היו מצוידות בנשק מיושן ומאומנות באופן חלקי בלבד.

תוכנית ההגנה

בתחילת אוגוסט קיבל גנרל מקארטור את תוכנית המטכ"ל למלחמה במזרח הרחוק שכוונתה "קשת בענן 5". על פי התוכנית הזאת, עתידה הייתה הזירה האירופית לקבל עדיפות על פני הזירה האסיאתית, ונקבע בה שניתן לוותר על הפיליפינים לאחר ניהול קרב הגנה להשהיית היפנים.⁶ אחר כך - בהתאם ל"תוכנית כתום" - אמורים היו הכוחות האמריקניים להתפנות באמצעות כוחות צי מהוואי.

מקארטור הסתייג מהתוכנית התבוסתנית הזאת, טען שצבאו יוכל להביס כל מתקפה

יפנית וכי מפצצי ה-B17 שברשותו אף יוכלו לשמש נשק אסטרטגי לתקיפת יעדים יפניים בים וביבשה. מקארטור פסל את תוכנית הנסיגה לחצי האי באטאן (שבדרום האי לוזון) ולאי קורג'ידור (שבכניסה למפרץ מנילה) וטען שביכולתו להגן על האייים כולם. בתחילת נובמבר הודיע הרמטכ"ל, גנרל מרשל, למקארטור שהמטכ"ל אישר את תוכניתו, ביטל את "תוכנית כתום" והכניס את השינויים הדרושים בתוכנית "קשת בענן".⁷

מקארטור אירגן את כוחותיו בארבעה פיקודים מרחביים ופרס אותם להגנה על כל האייים. הכוח הגדול ביותר הוצב באי לוזון - ארבע דיוויזיות בפיקודו של גנרל ג'ונתן וינרייט. צי המזרח הרחוק בפיקודו של אדמירל הארט, שכלל 2 סיירות, 8 משחתות ו-29 צוללות, אמור היה לאבטח את הנתיבים הימיים לאי ולמנוע נחיתות של האויב.

התכנון היפני

צבא יפן החל לתכנן את המתקפה דרומה - ובתוך כך את כיבוש הפיליפינים - רק באמצע 1940. אולם בעוד שהצי היפני שאף לכבוש את איי הודו המזרחית (אינדונזיה) שבשליטת הולנד בשל שדות הנפט שבהם, היה הצבא מעוניין להשתלט על הודו-סין שבשליטת צרפת כדי לנתק את נתיבי ההספקה לסין של צ'אנגקאי-שק.

בסופו של דבר האירועים בשטח הביאו להכרעת הוויכוח: בספטמבר 1940 ניצלו היפנים את תבוסת צרפת, אנגליה והולנד במערב אירופה ופלטו להודו-סין הצרפתית. מיד אחר כך חתמה יפן על הברית עם גרמניה ועם איטליה. בריטניה, אשר עד אותה עת נקטה מדיניות פייסנית כלפי יפן, החליטה בתגובה באוקטובר 1940 להעביר אספקה לסין דרך בורמה. ארה"ב העבירה כבר במאי של אותה השנה את עיקר כוחות הצי שלה לבסיס פרל הארבור שבהוואי (מסן דיאגו ומהחוף האטלנטי) וחתמה על הסכם "החכר והשאל" עם בריטניה ועם סין.

בעקבות ההתפתחויות האלה הגיעה יפן למסקנה שעימות עם מעצמות המערב הוא בלתי נמנע, ולכן יש צורך לכבוש קודם כול את הפיליפינים, בסיסה העיקרי של ארה"ב במזרח הרחוק. בנובמבר 1940 הוקם צוות תכנון מיוחד לכיבוש הפיליפינים במסגרת

פיקוד פרמוזה, שהייתה באותה העת חלק מהאימפריה היפנית. הוחלט להקצות למבצע 3.5 דיוויזיות, ובהן דיוויזיה 48, שהוקמה במיוחד לכיבוש הפיליפינים.⁸

במחצית הראשונה של 1941 הגיעו ראשי הצי והצבא של יפן למסקנה שאין להם די משאבים למלחמה סימולטנית נגד ארה"ב, בריטניה והולנד שאת מושבותיהן תיכננו לכבוש. התכנון המבצעי הוקפא, ונפתחו מגעים דיפלומטיים עם כל המדינות המערבות כדי להגיע לפתרון בדרכי שלום.⁹ במקביל ניהלו היפנים משא ומתן עם בריה"מ ובאפריל 1941 חתמו איתה על הסכם אי-התקפה.

עוד לפני תחילת המערכה העיקרית ביבשה מצא את עצמו מקארטור ללא צי וללא חיל אוויר, מנותק מהבסיסים של ארה"ב באוקיינוס השקט, ואילו האויב היפני נהנה מעליונות אווירית וימית מוחלטת

בעקבות כישלון השיחות עם הולנד (ב-11 ביוני 1941) חזרו היפנים לאופציית המלחמה נגד מדינות המערב. אומנם בעקבות פלישת גרמניה לבריה"מ (ב-22 ביוני 1941) התלבט המטכ"ל היפני למשך זמן מה אם כדאי לנצל את ההזדמנות כדי לפתור את בעיות הגבול עם הסובייטים, אולם בסופו של דבר הוא החליט לדבוק בהסכם האי-התקפה עם בריה"מ ולפנות דרומה.

ב-23 ביולי קיבלה יפן אישור מצרפת של וישי להשתלט על כל הודו-סין, ובתגובה הודיעה ארה"ב ב-25 ביולי על הקפאת כל נכסי יפן בתחומה. בריטניה הלכה בעקבותיה. ב-1 באוגוסט הודיעה ארה"ב שהיא מטילה אמברגו נפט כולל על יפן. בעקבות זאת נפגש אדמירל אוסאמי נאגנו, ראש המטה של הצי הקיסרי, עם הקיסר ודיווח לו שהאמברגו ישתק את הצי בתוך שנה וחצי, ולכן אם רוצים להיכנס למלחמה - יש לעשות זאת מוקדם ככל האפשר.¹⁰

באוגוסט 1941 החל אפוא התכנון המבצעי המפורט של המתקפה דרומה. למתקפה על הפיליפינים הוקצתה ארמיה 14 בפיקודו של לוטננט-גנרל מסהרו הומה, אחד הקצינים היפנים הבכירים הבודדים שידע אנגלית והכיר את המנטליות המערבית. לראש מטהו

מונה מייג'ר-גנרל מאסאו מאאדה שחקר בשנות ה-20 את הסוגיות הכרוכות בכיבוש הפיליפינים.

ארמיה 14 הייתה כפופה לפיקוד הדרום היפני (הארמיה הדרומית) בפיקודו של גנרל היסאיצ'י טראוצ'י. עליו הוטל לכבוש את כל דרום-מזרח אסיה ובכלל זה מלאיה, בורמה, איי הודו המזרחית ההולנדיים (אינדונזיה) והפיליפינים. המפקדה שלו הייתה בסייגון שבהודו-סין. לרשות ארמיה 14 עמדו 2 דיוויזיות - דיוויזיה 16, שהתארגנה באזור קיוטו במתכונת של אוגדה משימתית רק בספטמבר 1941, שלושה חודשים לפני המתקפה, דיוויזיה 48, שהתארגנה רק בנובמבר 1941, ובריגדה אחת, 65, שבגלל מחסור בספינות תובלה ובנחתות הגיעה לפיליפינים רק ב-1 בינואר 1941, שבוע לאחר הנחיתות העיקריות. שבוע לאחר הגעתה היא החליפה את דיוויזיה 48 שהועברה לאינדונזיה. בפועל עמדו אפוא לרשות ארמיה 14 2 דיוויזיות בלבד, ולאחר השלב הראשון עמדו לרשותה רק דיוויזיה אחת ובריגדה אחת. הכוח הזה לחם נגד 11 הדיוויזיות של מקארטור.

לכיבוש הפיליפינים תיכננו היפנים מבצע משולב בין-זרועי שכלל - נוסף על ארמיה 14 - גם את להק אוויר 5 ואת הצי ה-3. לרשות הצי ה-3 היה כוח אווירי משלו - להק 11. 308 מטוסי הלהק היו מוצבים בבסיסים בפרמוזה. כינוס כל הכוחות האלה הסתיים רק בסמוך למועד הפלישה.

במהלך אוקטובר-נובמבר 1941 הושלם תכנון המערכה בדרום: על הצבא הוטל לכבוש את מלאיה ואת סינגפור, ואילו כיבוש הפיליפינים הוטל על הצי. במילים אחרות: על הצבא הוטל להילחם בעיקר נגד הבריטים (ואחר כך נגד ההולנדים), ואילו על הצי הוטל להילחם באמריקנים. המטכ"ל היפני ראה בכיבוש הודו-סין את המאמץ העיקרי והקצה לו 8 דיוויזיות ועוד אחת שאמורה הייתה להגיע מהפיליפינים (לאחר כיבוש מנילה) ובסך הכול - 9 דיוויזיות. לפיליפינים הוקצו 2 דיוויזיות, ולאחר כיבוש מנילה - דיוויזיה אחת בלבד.

הגעתה של השייטת הבריטית בפיקודו של אדמירל תום פיליפס (שכללה את אוניות המערכה פרינס אוף ויילס וריפאלס) למימי מלאיה הכריחה את הצי היפני להפריש עוד 27 מפצצים, ספינת מערכה אחת, סיירת קלה

האלה הייתה להשתלט על שדות התעופה שמהם יוכל חיל האוויר של הצבא לסייע לנחיתות העיקריות. הנחיתה בלגספי נועדה לנתק את הכוחות בלזון מהדרום, והנחיתות בדבאו ובז'ויו נועדו לסייע להמשך פיתוח המתקפה לעבר איי הודו המזרחית ההולנדיים (אינדונזיה), שכאמור היו היעד האסטרטגי המרכזי של פיקוד הדרום היפני.

היפנים לקחו סיכון מחושב בהשתמשם בכוחות קטנים יחסית המונחתים במקומות לא מוגנים: הכוח הגדול ביותר בנחיתות המקדימות האלה לא עלה על חטיבה. גדוד של חיילי צי בעוצמה של 490 איש נחת באי בטאן בערב 8 בדצמבר בלא שנתקל בהתנגדות. יומיים אחר כך התקדם הכוח הזה דרומה והשתלט על האי קמיגוויין וביסס בו מנחת למטוסי ים חמושים כ-70 ק"מ צפונית ללזון.

באור האחרון של 10 בדצמבר נחת כוח המשימה טנאקה (שכונה על שם מפקד חטיבה 2 הפורמוזית) בעוצמה של 2,000 חיילים באפארי ובגונזגה בלי שהתגלה. גדוד וחצי מהחטיבה הזאת (כוח המשימה קאנו) נחתו במקביל בפאנדן ליד ויגאן. שם אזל מזלם של היפנים: הם התגלו על ידי סיור מטוסי קרב אמריקניים, ועד מהרה תקפו שרידי ה-B17 בליווי מטוסי P40 את ספינות הנחיתה בעת ההחפה. חיפוי מטוסי הקרב היפניים נכשל בהגנה על הנחיתה, ושתי ספינות תובלה נפגעו ונאלצו לעלות על החוף.

אולם הנחיתה בכללותה הצליחה. למחרת בערב כבר כבש צוות קרב קטן את העיירה ואת שדה התעופה לאואג המרוחקים כ-80 ק"מ מהחוף. לאחר שהשתלטו על 3 שדות תעופה ובהיעדר התקפות-נגד או התנגדות משמעותית, החליטו המפקדים היפנים לאחד את החטיבה כולה ולהתקדם דרומה לעבר גזרת הנחיתה העיקרית הצפויה של ארמיה 14 במפרץ לינגיאן. עיכובים מעטים התרחשו בשל הצורך לתקן כמה גשרים ובשל היתקלות קצרה עם כוחות פיליפיניים באזור בקונתן. החטיבה הגיעה לאזור הנחיתה שעות ספורות לאחר תחילתה.

גדוד 3 של חטיבה 12 הפיליפינית היה אחראי לגזרת החוף אפארי-גונזגה, אולם הוא נסוג במהירות לפני הארץ בלא שהפגין כל התנגדות. בשעות הערב של 12 בדצמבר אבד שדה התעופה של טוואגאראו. הכוחות

הפיליפינו-אמריקניים לא הפגינו כל התנגדות בגזרת ויגאן.

בדרום לזון, באזור לגספי, בוצעה הנחיתה בלא כל הפרעה, שכן הכוח המגן הקרוב ביותר היה במרחק של כ-280 ק"מ מצפון לשם. גנרל ג'ונס, מפקד דיוויזיה 51 בדרום לזון, הורה לפוצץ גשרים וכן קטעי כביש ומסילות ברזל בכיוון צפון והכין כמה מוצבים בדרך ההתקדמות של היפנים¹⁴ אך אלה אפילו לא האטו את התקדמות היפנים. השלב הזה של הלחימה, שנמשך כשבועיים - בין 8 ל-22 בדצמבר - לא הביא לשינוי בתוכנית המגננה של מקארתור, אף שהוא צריך היה כבר להסיק שהגנה על כל החופים ועל כל האיים אינה אפשרית.

נחיתת הכוח העיקרי - אסטרטגיות מקבילות

בתוך שבועיים עלו היפנים בפיקודו של גנרל הומה על כל ציפיותיהם: הם כבשו שדות תעופה בצפון לזון ובדרומה, במינדנאו ובז'ויו, הם חיסלו כמעט לחלוטין את חיל האוויר האמריקני של המזרח הרחוק, וכוח הנחיתה העיקרי התקרב מאובטח לחלוטין לעבר חופי הנחיתה במפרץ לינגיאן. מולו נערכו 2 דיוויזיות פיליפיניות (בחניכה ובפיקוד של קצינים אמריקנים) מתוגברות בכוח מפיקוד צפון לזון של גנרל וינרייט. משימתן הייתה להדוף את הפולשים אל הים.

עם אור ראשון של 22 בדצמבר החלה הנחיתה של דיוויזיה 48 במפרץ לינגיאן. באותו היום קיבל גנרל מקארתור את הכוכב הרביעי והפך לגנרל מלא¹⁵ (נוסף על היותו פילדמרשל של הצבא הפיליפיני).

גזרת ההגנה העיקרית של הכוחות הפיליפינו-אמריקניים - כך התברר - הייתה החוליה החלשה ביותר, שכן החיילים הפיליפינים נסו בכל היתקלות עם החיילים היפנים. וכך אף שמול הדיוויזיה הנוחתת (48) ניצבו 2 דיוויזיות מתוגברות של הצבא הפיליפיני, הרי התברר שהחיילים הפיליפינים - בהיעדר חיפוי אווירי או ימי - לא היו שקולים לכוח היפני שנהנה מסייע אוויר קרוב ומסיוע של תותחי הצי.

36 שעות הספיקו למקארתור כדי להבין שקרסה כל תפיסת עולמו בנוגע ליכולת הלחימה של צבא הפיליפינים ובשעות הערב

של 23 בדצמבר הוא הנחה לעבור לתוכנית ההגנה הישנה "כתום"¹⁶. משמעות הפקודה הזאת הייתה שעל הכוחות המגינים בחופים לנתק מגע ולסגת לעבר חצי האי באטאן ולא קורג'ידור. אולם ההחלטה הקודמת - להגן על כל האיים בחופים - הביאה לפיזור המשאבים שלפי "תוכנית כתום" יועדו להגנת באטאן וקורג'ידור ובאותו השלב כבר לא ניתן היה להשיב את הגלגל לאחור. התוצאה: ל-80 אלף החיילים שקובצו בבאטאן הייתה אספקה ל-30 יום בלבד, בעוד שעל פי התוכנית המקורית צריך היה לאגור בבאטאן אספקה לחצי שנה בעבור 43 אלף לוחמים. ואם לא די בכך, בבאטאן התקבצו גם 30 אלף פליטים אזרחים שנמלטו מאימת היפנים.¹⁷ כך קרה שהכוחות שהגנו על באטאן היו עסוקים יותר ויותר בחיפוש אחר מזון ככל שהמערכה התמשכה.

בשטח נוצר מצב מעניין: בעוד שהיפנים המשיכו במתקפה לכיוון מנילה - יעד המרכזי במערכה - פתח צבאו של מקארתור בנסיגה לעבר חצי האי באטאן. מנילה הוכרזה עיר פרוזת. כתוצאה מכך נוצר תמרון מקביל של שני הצבאות ולא תמרון לעומתי. העימותים בין הכוחות הלוחמים היו מעטים - רק במקומות שבהם הצטלבו התנועות של שני הצבאות. וכך, בעוד שמקארתור השלים "נסיגה מוצלחת" של מרבית כוחותיו לעבר חצי האי באטאן, השיג גנרל הומה את יעדו המרכזי במהירות רבה מהמצופה והשתלט על מנילה ללא לחימה.

המערכה על באטאן ועל קורג'ידור

הנחת היסוד ב"תוכנית כתום" הייתה כי על הכוח המגן להחזיק מעמד זמן קצר יחסית - עד להגעת כוחות תגבור או חילוץ מהוואי. אולם נוכח השליטה המוחלטת של היפנים באוויר ובים לאחר חיסול רוב הצי בפרל הרבור ביטל הפיקוד האמריקני העליון מבצע לשיגור שיירת חילוץ לפיליפינים. על אף שהמציאות הייתה ברורה למקארתור, הוא המשיך "להפציץ" את וושינגטון בדרישות לקבלת תגבורות - דרישות שלא הייתה שום אפשרות להיענות להן.

ב-2 בינואר 1942 השתלטו כוחות מדיוויזיה 48 על מנילה, ובכך השיגה ארמיה 14 היפנית בתוך 12 ימים את היעד המערכתי, שעל פי התכנון המקורי אמור היה להיות מושג לאחר 45 ימי

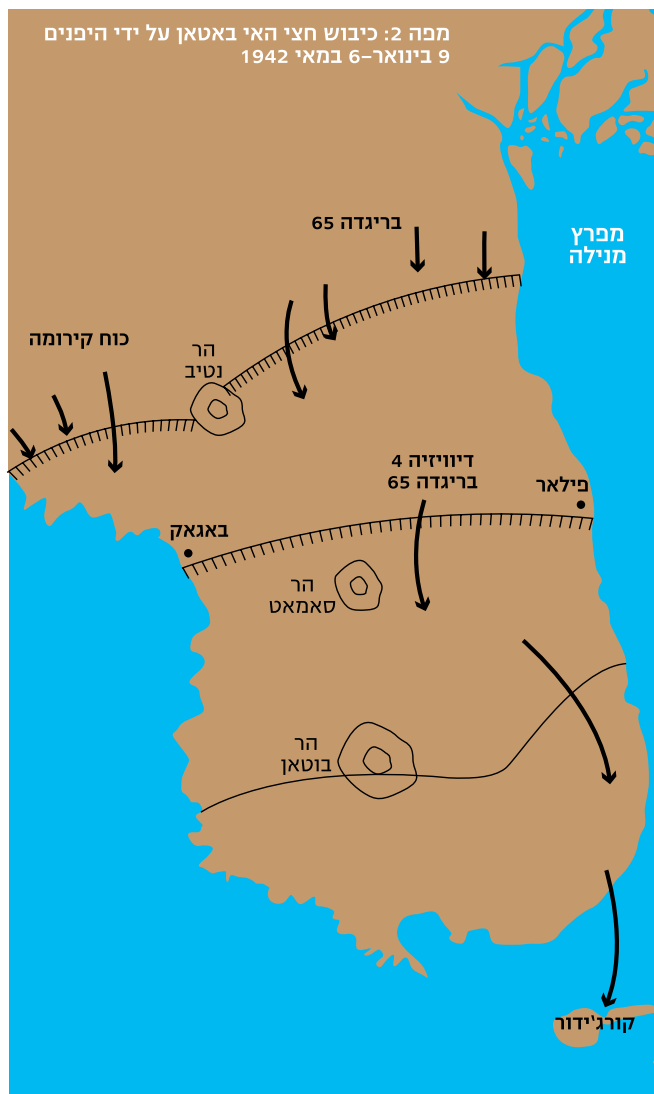
חטיבה 122 מבריגדה 65 ושני גדודים מדיוויזיה 16. הכוח הזה התקדם היטב ונכנס לבאגאק ב-25 בינואר.

כבר ב-22 בינואר, בעקבות הלחץ המשותף של נארה ושל קימורה, הורה ראש המטה של מקארטור, גנרל סאטרלנד, לכל כוחותיו לסגת לקו חדש לאורך ציר הרוחב באגאק-פילאר (כביש מס' 20) שהשתרע לכל רוחב חצי האי ונשען על הר סאמאט בעורפו. מערך ההגנה היה בוצר באופן אינטנסיבי מראש, והנסיגה אליו הושלמה עד ל-27 בינואר.

היפנים ניסו להבקיע תוך כדי תנועה את הקו החדש ממזרח להר סאמאט, אולם באותה העת הגיעו כוחותיהם לקצה גבול יכולתם לאחר שספגו 7,000 אבדות, מהן 2,700 הרוגים. עוד 12 אלף נוטרלו בגלל מחלות טרופיות שונות (מתוך מצבה של כ-25 אלף חיילים בארמיה 14 באותה העת). בנסיבות האלה הורה גנרל הומה ב-8 בפברואר לעצור את כל הפעולות ההתקפיות. עם זאת יש לציין כי בשלב הראשון של המערכה בבאטאן הצליחה בריגדה מוגברת של צבא יפן להדוף את כוחותיו של מקארטור כ-20 ק"מ לאחר ולכבוש כמחצית משטחו של חצי האי.

התוצאה הזאת ראויה לציון שכן היא הושגה למרות השגיאות הקרדינליות שעשו היפנים בניהול המערכה, ובכללן הערכת חסר של כוחות האויב, תוכנית מבצעית נוקשה שלא הביאה בחשבון התבצרות של האויב בבאטאן ובקורג'ידור ומחסור מתמיד במודיעין קרבי. ב-10 בפברואר החליט המטכ"ל הקיסרי לתגבר את ארמיה 14 והורה לדיוויזיה 4 - העוצבה היחידה שנשארה בעתודת מטכ"ל - לעבור משנחאי לפיליפינים. כמו כן התפנו תגבורות בחצי האי מלאיה, שכיבושה הושלם מהר יותר מהמצופה.

במהלך פברואר התלבט גנרל הומה בין שתי אפשרויות: לתקוף את חצי האי באטאן או

העוצמה הפיליפינו-אמריקנית כולה, התברר מהר מאוד שלפיליפינים ולאמריקנים עדיין נותרה יכולת לחימה, והיפנים ספגו אבדות כבדות.

נארה, שהבין כי המצב בשטח שונה לחלוטין ממה שנמסר לו במפקדת הארמיה,²¹ החל לאסוף מודיעין קרבי, חידש את המתקפה שלו ב-13 בחודש, הצליח לפרוץ את מערכי ההגנה הראשונים של הצבא הפיליפינו-אמריקני ולתפוס עמדות שולטות על המדרונות המזרחיים של הר נטיב עד 19 בינואר, עת מיצה את כוחו, והתקפתו נעצרה.

כדי לשבור את הקיפאון הורה גנרל הומה להקים כוח משימה חדש שיתקוף לאורך ציר החוף המערבי לכיוון באגאק. הכוח, בפיקודו של מייג'ר-גנרל נאוקי קימורה, כלל את

לחימה. בעקבות ההישג הזה קבעה מפקדת ארמיה 14 יעד מערכתי חדש: השמדת הכוח האמריקני הנסוג לפני שיצליח להתארגן.¹⁸ אולם לארמיה 14 לא היו תוכניות למבצע כזה, מה גם שהיה עליה - בהתאם לתוכנית המקורית - לוותר על דיוויזיה 48 שהוקצתה למאמץ לכיבוש אינדונזיה. ב-7 בינואר הורתה ארמיה 14 לדיוויזיה 48 להתחיל בהעברת כוחותיה לאינדונזיה, ואת מקומה בפיליפינים תפסה בריגדה 65.¹⁹ כך נוצר מצב שבו הוטל על בריגדה יפנית בת כ-7,500 חיילים להביס כוח הגדול ממנה פי עשרה ויותר. קצין האג"ם של הארמיה אמר למפקד הבריגדה שבחצי האי באטאן אין יותר מ-10,000 עד 20 אלף חיילים "בורחים" שהפיקוד והציוד שלהם "עלובים" וכי כל מה שעליו לעשות הוא לרדוף אחרי "ברחנים" בשני מאמצים: מאמץ עיקרי על כביש החוף המזרחי ומאמץ משני אוגף - לעבר מצר ההרים שבמרכז חצי האי.

בריגדה 65 הייתה עוצבת דרג ב' בצבא היפני ונועדה להיות חיל מצב בשטח הכבוש. חייליה היו קשישים יחסית שהתאימו בעיקר לפעילות בט"ש ולא לחימה מאומצת.²⁰

ב-9 בינואר החלה בריגדה 65 לתקוף באמצעות שתי חטיבות חי"ר במזרח באטאן, אל מול הקורפוס של וינרייט. החטיבה שתקפה לאורך כביש החוף נתקלה בכוחות עדיפים ונבלמה, ואילו החטיבה שאמורה הייתה לאגוף דרך המצר ההררי נכנסה לג'ונגל, הלכה לאיבוד וחזרה לאחר שלושה ימים בלא שנלחמה כלל. ב-12 בינואר הטיל מפקד בריגדה 65, מייג'ר-גנרל אקירה נארה, את החטיבה השלישית שלו למערכה בעקבות זו שנכשלה קודם לאורך ציר החוף, וזו השיגה התקדמות מועטה ביותר. בקרבות הראשונים האלה, שבהם הטילו היפנים חטיבת חי"ר אחת בכל פעם אל מול

מזרח אסיה, ומהסיבה הזאת הוא הורה להחזיק את מרבית כוחו האווירי - מפציצי ה-B17 ומטוסי ה-P40 - בצפון לוזון. כתוצאה מכך היו המטוסים האלה טרף קל לתקיפה האווירית היפנית שבאה מפורמוזה. תפיסה הגנתית יותר, שהייתה מביאה לשמירת נכסיו האוויריים היקרים מדרום ללוזון, הייתה מונעת את השמדת חיל האוויר שלו כבר ביום הראשון של המערכה.

- שגיאה חמורה נוספת של מקארטור הייתה התפיסה המבצעית שגיבש שלפיה יש להגן על כל שטחם של איי הפיליפינים ולהביס את האויב על החופים - בניגוד ל"תוכנית כתום" הוותיקה. הגנה טוטלית על כל האיים לא רק הייתה מעבר ליכולתו של צבא הפיליפינים, אלא גרמה לפיזור הכוחות המגוינים וכן לפיזור מצבורי האספקה - מזון, תחמושת ודלק - באיים כולם. ואז, כאשר בלחץ הנסיבות נאלץ מקארטור לחזור ל"תוכנית כתום" - דהיינו, לריכוז הכוח בבאטאן ובקורג'ידור - חסרו למגינים משאבי האספקה באופן נואש.

- החלטתו של מקארטור לוותר על דיוויזיה אמריקנית נוספת - דיוויזיה 41 של המשמר הלאומי - ולהסתפק בגייסות אמריקניים מקצועיים בלבד (שריון, חת"ם ואוויריה) הייתה קריטית במיוחד נוכח העובדה שהיפנים ראו בכיבוש הפיליפינים מאמץ משני והקצו לו 2 דיוויזיות בלבד. עם דיוויזיה נוספת בתקן אמריקני מלא ייתכן שכל תמונת המערכה הייתה שונה לחלוטין. ואלה הם מחדליו של מקארטור בתחום של ניהול המערכה:

- בניגוד למפקדים האמריקנים בפרל הרבור, מקארטור לא הופתע. למרות זאת במשך 8 השעות הראשונות לאחר ההתקפה על פרל הרבור הוא ישב באפס מעשה. לבסוף הוא קיבל את ההחלטה השגויה להפציץ את בסיסי האוויר של האויב בפורמוזה ב-8 בדצמבר בערב וב-9 בדצמבר בבוקר. לקראת המתקפה המתוכננת הזאת רוכזו כל המטוסים האמריקניים בצפון לוזון וחוננו בצפיפות רבה כנף אל כנף. בכך קיבלו היפנים על מגש של כסף את כל הכוח האווירי של מקארטור.

1942 - נכנעו גם 10,000 מגיני קורג'ידור, ובהם מפקדם, גנרל וינרייט. הכניעה הסופית בקורג'ידור הובילה לכניעה סופית בכל איי הפיליפינים של עוד כ-25 אלף חיילים, לאחר שהיפנים אילצו את גנרל וינרייט, שהיה מפקד כל הכוחות בפיליפינים, לצוות על כניעת כל אנשיו. בסך הכול שבו היפנים כ-120 אלף חיילים של בעלות הברית.

הדמות הטרגית ביותר בכל הפרשה הזאת היא גנרל מסהירו הומה. לאחר שהצליח להביס את מקארטור ולכבוש את הפיליפינים בכוחות ובאמצעים מועטים, יחסית, ובמיומנות צבאית רבה, הוא הודח מתפקידו בראשית יוני 1942 בשל "הפגנת רכרוכיות" כלפי האוכלוסייה הפיליפינית ובשל נקיטת מדיניות "ליברלית מדי". זה לא מנע ממקארטור לדאוג שהומה יועמד לדין בפיליפינים לאחר המלחמה בפני בית דין צבאי. זה דן אותו למוות, וגזר הדין בוצע ב-3 באפריל 1946.²²

לאחר שמקארטור נמלט מהפיליפינים, הוא כונה בעיתונות העולמית - ובמיוחד בעיתונות של מדינות הצי - "הגנרל הבורח". כדי להדוף את התעמולה הזאת יזם הנשיא רוזוולט את הענקת עיטור הכבוד של הקונגרס למקארטור

סיכום

לאחר שמקארטור נמלט מהפיליפינים, הוא כונה בעיתונות העולמית - ובמיוחד בעיתונות של מדינות הצי - "הגנרל הבורח". הביגורף של מקארטור, ויליאם מנצ'סטר, טוען שכדי להדוף את התעמולה הזאת יזם הנשיא רוזוולט את הענקת עיטור הכבוד של הקונגרס למקארטור ב-1 באפריל 1942. אולם אין בעיטור הזה כדי להמעיט מהמחדלים של מקארטור שתרמו לתבוסה הקשה של האמריקנים בפיליפינים. המחדלים היו הן בהכנות למערכה והן בניהולה. אלה הם מחדליו המרכזיים בתחום ההכנות למערכה:

- נראה ששגיאתו העיקרית של מקארטור הייתה הקונספציה ההתקפית שהוא אימץ, ושלפיה יש לפיליפינים חשיבות גדולה להבסת יפן. מקארטור סבר שהפיליפינים צריכים לשמש בסיס אווירי קדמי לתקיפת התעבורה הימית של יפן בכל דרום-

להטיל עליו מצור. על אף התגבורות שהועמדו לרשותו הוא העדיף את אופציית המצור, אולם פיקוד הדרום היפני כפה עליו בסופו של דבר לאמץ את אופציית התקיפה. את חודש מרס ניצל אפוא גנרל הומה כדי לקלוט את התגבורות שהוזרמו אליו וכדי לתכנן את המשך המתקפה. בסך הכול הוא קיבל תוספת שהגדילה את כוחו ל-2 דיוויזיות ולשתי בריגדות. נוסף על כך הוא קיבל תגבורת של של ארטילריה ושל כוחות אוויר.

באותה העת היה מצבו של צבא באטאן של מקארטור בכי רע: מנות המזון של החיילים קוצצו לחצי (ואחר כך לרבע), והם סבלו חרפת רעב. מצב התחמושת היה אף הוא בכי רע, ובמיוחד התחמושת לארטילריה. כמו כן היה מחסור בחלקי חילוף לטנקים ולרכב - מה ששיתק בפועל את יכולת התמרון של הכוח האמריקני-פיליפיני. ברור שהיפנים, עקב ניפוץ אשלייתיהם לסיום מהיר של טיהור חצי האי, עברו להערכת יתר של עוצמת האויב שעמד בפני קריסה מוחלטת.

וכך, כאשר הסתמנה הפוגה מסוימת, קיבל מקארטור פקודה ישירה מנשיא ארה"ב להתפנות לאוסטרליה ולהעביר את הפיקוד לגנרל וינרייט (על אף מחאותיו של מקארטור שרצה להמשיך לפקד על הפיליפינים מאוסטרליה). ב-12 במרס הצליחו מקארטור, אשתו, בנו, ראש מטהו גנרל סאטרלנד וקבוצה קטנה של קצינים לחמוק מתחת לאפם של היפנים באמצעות סירות טורפרדו ולהגיע לאוסטרליה כדי להמשיך את המאבק משם.

במשך כל המערכה על באטאן פיקד עליה מקארטור ממוצב הפיקוד המבוצר שלו באי קורג'ידור. רק פעם אחת במהלך 43 ימי המערכה, ב-10 בינואר, חצה מקארטור את רצועת הים בת 3.5 הק"מ בין האי קורג'ידור לחצי האי באטאן כדי לבקר אצל הכוחות הלוחמים ולהתרשם באופן אישי מההתרחשויות בשטח.

גם לאחר התגבור היפני היה הכוח האמריקני-פיליפיני גדול פי 2 מהכוח התוקף, אך, כאמור, המגינים היו במצב חומרי ומוראלי ירוד.

היפנים חידשו את התקפתם ב-4 באפריל, וזו מוטטה את מערכי האמריקנים והפיליפינים בתוך 24 שעות. 78 אלף לוחמים מורעבים ומותשים, ובהם 20 אלף אמריקנים, נכנעו והלכו לשבי. לאחר כחודש - ב-6 במאי

יועמדו לדין ויוצאו להורג, וקשה להשתחרר מהתחושה שהוא עשה כן לא רק בגלל פשעי המלחמה שבהם הואשמו (ושנעשו) - כפי שהתברר במשפטיהם - בלא ידיעתם).

הערות:

1. <http://goo.gl/22PKM5>
2. למשל ג'ון טולאנד בעבודתו רחבת היקף השמש העולה (מערכות. תל-אביב, 1985), אשר מתאר חלקית את האירועים באופן מרתק, אולם ללא ההשלמות והמסקנות המתבקשות.
3. Matloff Moris and Snell M. Edwin, **Strategic Planning for Coalition Warfare 1941-1942**, Washington D.C., 1953, p. 9
4. Morton Louis, **The Fall of the Philippines**, Washington D.C., 1953, p. 32
5. *Ibid.*, p. 42
6. Matloff *Ibid.*, p. 11-12
7. Morton *Ibid.*, p. 64-67
8. Nakayama Takashi, "The Background Leading to Offensive Operations to Seize the Philippines", **Japan-US Military History Exchange Conference**, Tokyo, 1988, p. 15-18
9. Nakayama, *Ibid.*, p. 22-23
10. *Ibid.*, p. 23
11. *Ibid.*, p. 29
12. Imaichi Muneo, "Early Seizure of Manila and Operational Setback in the First Battle of Bataan", **Japan-US Military History Exchange Conference**, Tokyo, 1988, p. 41
13. היפנים תכננו לתקוף את הכוח האווירי האמריקני בצמוד לתקיפה בפירל הרבור. אך הדבר נמנע מהם בשל ערפל כבד ששרר בפורמוזה. כך ניתנה למקארתור התרעה ממשכת שאותה לא ניצל כראוי: מטוסים אמריקניים אומנם נשלחו לאוויר מיד לאחר המתקפה בפירל הרבור כדי לא להיות מופתעים על הקרקע, אך לאחר זמן קצר ניתנה צפירת הרגעה, והם שבו לבסיסיים וחזו צמודים זה לזה, שורות שורות, לקראת מבצע לתקיפת בסיסי האוויר היפניים בפורמוזה - מבצע שאותו תוכנן מקארתור להוציא אל הפועל בשעות הלילה של 8 בדצמבר ובשעות הבוקר של 9 בדצמבר.
14. Morton *Ibid.*, p. 112
15. ויליאם מנצ'סטר, **קיסר אמריקני**, מערכות, תל-אביב, 1978, עמ' 150
16. Morton *Ibid.*, p. 163
17. *Ibid.*, pp. 255-260
18. Imaichi *Ibid.*, p. 29
19. בריגדה יפנית כללה שתי חטיבות חי"ר, שבכל אחת מהן כ-3,000 חיילים ועוד נשק מסייע.
20. טולאנד, **שם**, עמ' 169; Imaichi *Ibid.*, p. 36
21. עד כמה הערכת המצב במפקדת ארמיה 14 הייתה לקויה באותו השלב ניתן להבין מהפיקודות שיצאו לבריגדה 65 ב-10 בינואר לרכז את הארטילריה הכבדה שלה לקראת כיבוש העיירה מירוסל, כ-50 ק"מ בעומק השטח (בקצהו הדרומי של חצי האי), מעבר להרים ולגונולים של חצי האי ולהוציא את גדוד הטנקים 7 (היחיד בפיליפינים) לפעילות אחזקה שוטפת.
22. גנרל הומה נשפט ונידון למוות בעיקר בשל צעדת המוות של באטאן - מבצע הפינוי של עשרות אלפי שבויי בעלות הברית מדרום חצי האי למרכז לוזון. השבויים, שסבלו מתת-תזונה ומיחס ברוטלי של שוביהם תמו באליפיהם במהלך המסע. המספר המדויק של המתים אינו ידוע, וההערכות נעות בין 7,000 ל-10,000 איש, ובהם כ-2,300 אמריקנים. גנרל הומה הוצא להורג אף שלא הוכחה אחריותו הישירה לאירועים.
23. גם לאחר ספטמבר 1945 נותרו בפיליפינים חבורות של חיילים יפנים שלא נכנעו. אחרון הנכנעים - ב-9 במרס 1974 (!) - היה היראו אונודה, שהלך לעולמו ב-16 בינואר 2014, חודשיים לפני יום הולדתו ה-92.
24. ראו הערה 4
25. ראו הערה 2

נחות בהרבה - ארמיה 14 בפיקודו של גנרל מסהירו הומה. יתר על כן, היעד המערכתי שקבע הפיקוד היפני - הבירה מנילה - היה שגוי, והתוכנית המבצעית שגובשה הייתה נוקשה מדי. גם לאחר הנחיתה בפיליפינים עדיין דבקו היפנים בהערכה המוטעית שלאחר כיבוש מנילה תסתיים המערכה, בעוד שהיו סימנים מעידים למכביר על מגמת המגינים להתבצר בחצי האי באטאן.

לאחר המלחמה וידא מקארתור ששני יריביו המוצלחים ממנו - הומה וימאשיטה - יועמדו לדין ויוצאו להורג, וקשה להשתחרר מהתחושה שהוא עשה כן לא רק בגלל פשעי המלחמה שבהם הואשמו

אי-אפשר להימנע מההשוואה בין קרב ההגנה שניהל מקארתור בפיליפינים בתחילת המלחמה לבין קרב ההגנה שניהל גנרל טומיוקי ימאשיטה ("הנמר ממלאיה") בסופה, עת עמד אל מול כוחות עדיפים בהרבה בפיקודו של מקארתור. באמצעות נסיגה מיומנת שבו ניצל את כל שטח האיים הצליח ימאשיטה לשמור על כוח לוחם ולא הובס במשך תשעה חודשים, מ-20 באוקטובר 1944 ועד כניעת יפן ב-15 באוגוסט 1945 (בפועל נכנעו שרידי הכוחות היפניים רק בספטמבר 1945).²³

נראה כי ההילה סביב מקארתור מונעת עד היום מהאמריקנים לחקור לעומק את המערכה הכושלת על הפיליפינים. המרכז להיסטוריה צבאית של צבא ארה"ב פירסם למעשה רק מחקר אחד - ב-1953 - של לואיס מורטון.²⁴ וישנם גם הדוחות של מקארתור על המערכה. גם המתקפה של מקארתור על הפיליפינים ב-1944 זכתה רק למחקר אחד. מחקרו של מרטון הוא אומנם מקיף ויסודי, אך כמעט שאינו מספר את סיפורו של הצד היפני: אחזקה שלהם, הערכות המוצב שלהם ותהליכי קבלת ההחלטות אצלם. אפילו טולנד²⁵ מחסיר פרטים רבים שכן אצלו המערכה על הפיליפינים היא רק פרק אחד בספר עב כרס על המלחמה כולה. ההיסטוריונים היפנים חקרו את המערכה הזאת לעומק, אך רק מעט מאוד מהמחקרים האלה תורגמו. לאחר המלחמה וידא מקארתור ששני יריביו המוצלחים ממנו - הומה וימאשיטה -

בשבועיים שלאחר מכן נחתו היפנים בשישה אזורים שונים ברחבי ארכיפלג הפיליפינים, כבשו שדות תעופה וראשי גשר חשובים, ואילו מקארתור נשאר דבק בתוכנית המגונה הקודמת שלו של הגנה טוטלית, אף שלא נותרו לו האמצעים האוויריים והימיים כדי להוציאה אל הפועל. באותו פרק זמן לא נעשה שום מאמץ להכין את חצי האי באטאן למצור: הוא לא בוצר, ולא הוכנו בו מצבורים משמעותיים של מזון, של תחמושת ושל דלק למקרה שיהיה צורך לחזור ל"תוכנית כתום". קשה להימלט מהרושם שבתחילת המערכה היה מקארתור מנותק מהמציאות.

מבצע הנסיגה "המזהיר" לחצי האי באטאן, שזכה לשירי הלל רבים בארצו וברחבי העולם, היה למעשה תמרון ללא לחימה, שכן מטרת האויב הייתה כיבוש מנילה ולא השמדת כוחותיו של מקארתור, שבהם זילזלו היפנים. מבצע הנסיגה הזה "הצליח" לכלוא את מרבית כוחותיו ועוצמתו של מקארתור בשטח מצומצם יחסית שבו היה מחסור משווע באספקה לניהול המערכה ושסבל מעליונותו הימית של האויב משלושה עברים.

במהלך ינואר היה מקארתור במגננה. לרשותו עמד כוח שמנה כ-80 אלף חיילים, ומולו ניצבה בריגדה 65 של הצבא הקיסרי היפני שיועדה להיות חיל מצב ושכללה כ-7,500 חיילים קשישים (ואשר תוגברה בשני גדודים במהלך החודש). למרות הפער הגדול הזה הוא נדחק ממוחצית השטח שעליו הגן.

כה מעורער היה מצב הצבא שאותו השאיר מקארתור מאחור לאחר הימלטותו באמצע מרס, עד כי הוא לא הצליח לעמוד יותר מ-24 שעות כאשר התחדשה המתקפה היפנית בראשית אפריל.

המערכה על הפיליפינים בשלהי 1941 ובראשית 1942 הייתה אחת התבוסות הקשות ביותר בתולדות ארה"ב. זוהי תבוסה קשה שבעתים נוכח השיגאות המהותיות של צבא יפן בתכנון המערכה הזאת ובביצועה. במשך עשרות שנים הוגיח צבא יפן את זירת האוקיינוס השקט והתמקד ברוסיה ובסין, והתוצאה הייתה הערכת חסר חמורה של סד"כ האויב בפיליפינים והטלתו למערכה של כוח